

การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ ด้วยการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

โดยการใช้แฟ้มผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

นางสาวภาวิณี โสระเวช

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Pawinee.so@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะด้วยการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยการใช้แฟ้มสะสมผลงาน ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการใช้แฟ้มสะสมผลงาน ให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น โดยใช้วิธีการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ใช้รูปแบบการสอน KSP-FSP มี 6 ขั้นตอน และนำมาสอนในกลุ่มประชากรทั้งหมด 72 คน ด้วยการใช้กิจกรรมใบงานทั้งหมด 5 ใบงาน คือ ใบงานที่ 1 เรื่องแสงและเงา ใบงานที่ 2 เรื่อง รูปร่างรูปทรง ใบงานที่ 3 เรื่อง พื้นผิวและสัดส่วน ใบงานที่ 4 เรื่อง ความงามในธรรมชาติ ใบงานที่ 5 เรื่อง อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การประเมินผลงานนักเรียน แบ่งตามเกณฑ์การประเมินทางด้านศิลปะคือ 1. ความแตกต่าง 2. ความแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร 3. ความคิดยืดหยุ่นละเอียดลออ 4. ความสวยงามประณีตในการวาดภาพและระบายสี 5. ความสำเร็จของผลงานศิลปะ พบว่าผลการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสะสมผลงานด้วยการใช้แฟ้มสะสมผลงานสามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ก่อนการใช้แฟ้มผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 72 คน นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนประเมินก่อนการใช้แฟ้มสะสมผลงาน ค่าระดับคะแนน อยู่ในเกณฑ์ 71.31%-74.92% หมายความว่าค่าระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ผลการประเมินทางด้านศิลปะหลังการใช้แฟ้มสะสมผลงาน ค่าระดับคะแนน อยู่ในเกณฑ์ 82.46%-87.45% หมายความว่าค่าระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีมากและดีเยี่ยม สามารถแสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แฟ้มสะสมผลงานสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

คำสำคัญ

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์/ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน / รูปแบบการสอน KSP-FSP

บทนำ

กระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนวิชาศิลปะ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา การสอนในวิชาศิลปะ จุดเน้นต้องการให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการทางศิลปะ กิจกรรมการเรียนรู้ทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การที่นักเรียนจะสร้างผลงานศิลปะได้อย่างสวยงามและสามารถ

อธิบายผลงานของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนานักเรียนผู้สอนจึงได้นำวิธีการทำงานแบบการให้นักเรียนใช้แฟ้มสะสมผลงานศิลปะมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเป็นหัวใจหลัก ในการสอนศิลปะให้เกิดประสิทธิภาพ การสอนโดยการใช้กระบวนการสะสมผลงานนักเรียน ด้วยการใช้แฟ้มสะสมงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้สร้างผลงานศิลปะ ที่มีคุณค่าปลูกฝังให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านศิลปะแสดงตัวตนของผู้เรียนอย่างแท้จริงนักเรียนสามารถค้นพบสิ่งแปลกใหม่ได้ด้วยตนเอง ฝึกความรับผิดชอบในการทำงาน ในการทำงานศิลปะการสร้างผลงานของแต่ละคนก็แตกต่างกันการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง การคิดที่มีความถูกต้องเหมาะสม

แนวคิดทฤษฎี

การสร้างนักเรียนให้มีความเป็นนักสร้างสรรค์ การสร้างให้นักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ใช้รูปแบบการสอน KSP-FSP มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. เริ่มจากการให้ความรู้พื้นฐานด้านศิลปะ (Knowledge)
2. การสร้างรูปแบบการสอนโดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (Stimulate learning)
3. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม (Participate in learning)
4. นักเรียนแสวงหาความรู้ขณะทำกิจกรรม (Find knowledge)
5. ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมแล้วนักเรียนช่วยกันสรุปกระบวนการเรียน (Student summary)
6. ร่วมกันนำเสนอผลงานการเรียนและแสดงความคิดเห็นในผลงาน (Presenting comments)

การนำแนวคิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของ ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

หลักสูตรการศึกษาแกนกลางขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 ทักษะศิลปะ พัฒนาการทางด้านศิลปะ ทฤษฎีการศึกษา การศึกษาและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ที่เน้นการแสดงออกทางด้านศิลปะที่มีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน คือ 1.ความคล่องในการคิด 2.ด้านความคิดยืดหยุ่น 3.ด้านความคิดริเริ่ม 4. ด้านความคิดละเอียดละออ

.การพัฒนาการเรียนการสอนเชิงคุณภาพ ความสอดคล้องของวงจรเชิงปฏิบัติการกับวงจรพัฒนาคุณภาพงานและการนำหลักการ Deming วงจรพัฒนาคุณภาพงานพบว่ามีสอดคล้องกันดังนี้

PDCA เป็นวงจรพัฒนาคุณภาพงานเป็นวงจรพัฒนาพื้นฐานหลักของการพัฒนาคุณภาพทั้งระบบ (Total Quality Management : TQM) ผู้ที่คิดค้นกระบวนการหรือวงจรพัฒนาคุณภาพ (PDCA) จึงเรียกว่า วงจร (Deming) วงจร PDCA ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

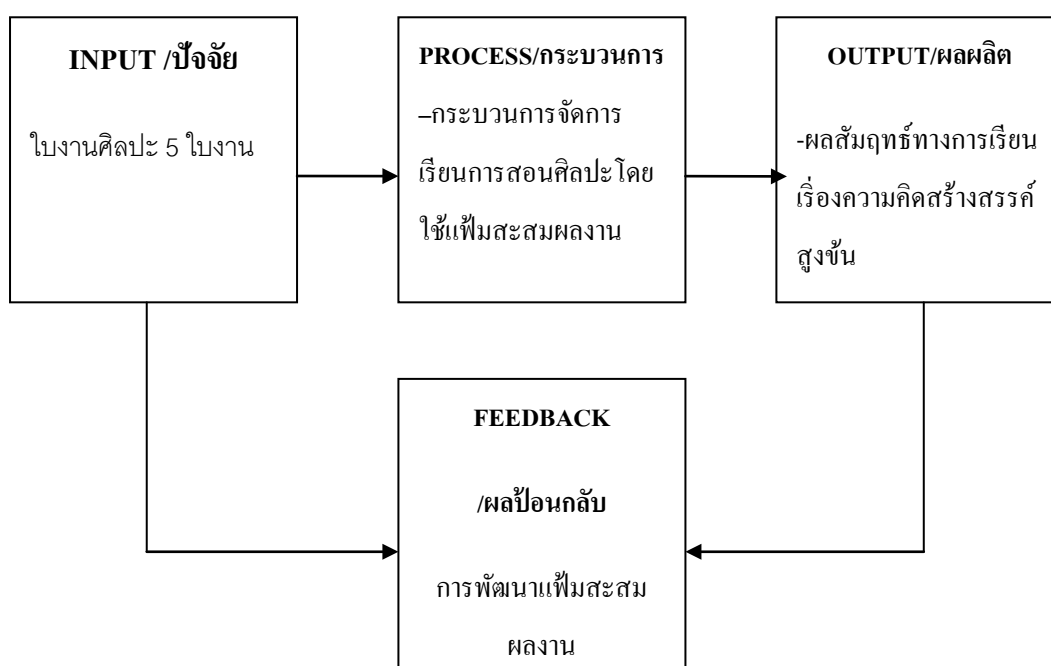
1. วางแผน (Plan-P)คือ ศึกษา วิเคราะห์ วางแผนการสร้างแบบฝึกทักษะการเรียนรู้ทางศิลปะ เพื่อความคิดสร้างสรรค์โดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน
2. การปฏิบัติ (Do-D)คือ ใช้ใบงานบฝึกทักษะการเรียนรู้ทางศิลปะ เพื่อความคิดสร้างสรรค์โดยใช้แฟ้ม

สะสมผลงาน

3. ตรวจสอบ (Check-C)คือ ตรวจสอบ รายงานผลสัมฤทธิ์การใช้ใช้เพิ่มสะสมผลงาน

3การปรับปรุงแก้ไข (Action-A). A คือ พัฒนา ปรับปรุง ใบงานฝึกทักษะการเรียนรู้ทางศิลปะ เพื่อความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิชาใช้เพิ่มสะสมผลงาน ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการจัดการคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA or Deming Cycle)

กรอบความคิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้เพิ่มสะสมผลงาน ตามทฤษฎีระบบ (Input-Process- Output – Feedback)

วิธีดำเนินการ

นำมาสร้างเกณฑ์การประเมินทางด้านศิลปะ สามารถสรุปได้ คือ ความแตกต่างทางด้านผลงานศิลปะ ความแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร ความคิดยืดหยุ่นละเอียดลออ ความสำเร็จของผลงานศิลปะ โดยผ่านกระบวนการทำงานโดยใช้ใบงานศิลปะ 5 ใบงานผู้สอนได้นำกระบวนการจัดการสอน โดยให้นักเรียนการทำงานโดยใช้ใบงานทั้งหมด 5 ใบงานงาน คือ ใบงานที่ 1 เรื่องแสงและเงา ใบงานที่ 2 เรื่อง รูปร่างรูปทรง ใบงานที่ 3 เรื่อง พื้นผิวและสัดส่วน ใบงานที่ 4 เรื่อง ความงามในธรรมชาติ ใบงานที่ 5 เรื่อง อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามลำดับโดยการประเมินผลตามเกณฑ์การประเมิน นักเรียนรวบรวมผลงานในเพิ่มสะสมผลงานของตัวเองที่นักเรียนสร้างขึ้น จากการปฏิบัติการเรียนการสอนพบว่า

ผลการวิจัย

ผู้สอนได้นำกระบวนการจัดการสอน โดยให้นักเรียนการทำงานโดยใช้ใบงานทั้งหมด 5 ใบงาน งาน คือ ใบงานที่ 1 เรื่องแสงและเงา ใบงานที่ 2 เรื่อง รูปร่างรูปทรง ใบงานที่ 3 เรื่อง พื้นที่และสัดส่วน ใบงานที่ 4 เรื่อง ความงามในธรรมชาติ ใบงานที่ 5 เรื่อง อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามลำดับโดยการประเมินผลตามเกณฑ์การประเมิน นักเรียนรวบรวมผลงานในแฟ้มสะสมผลงานของตัวเองที่นักเรียนสร้างขึ้น รวมถึงการนำเสนอผลงานและร่วมกันอภิปรายผลงานของตนเอง ผลการวิจัย สามารถแสดงผลเชิงปริมาณ ดังนี้

ก่อนการใช้ใช้แฟ้มผลงาน

ข้อ	เกณฑ์การประเมินทางด้านศิลปะ	ใบงานที่(%)				
		1	2	3	4	5
1	ความแตกต่าง	74.34	76.55	73.24	74.49	73.44
2	ความแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร	74.32	73.34	73.66	72.33	74.11
3	ความคิดยืดหยุ่นละเอียดลออ	73.76	73.23	74.45	73.43	74.23
4	ความสวยงามประณีตในการวาดภาพและระบายสี	74.54	74.65	74.35	73.58	71.32
5	ความสำเร็จของผลงานศิลปะ	72.22	72.77	73.67	74.92	74.66

จากตารางสามารถสรุปผลเชิงปริมาณได้ว่า ก่อนการใช้ใช้แฟ้มผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 72 คน นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนประเมิน ความหมายของคำระดับคะแนน 70.00-75.00 % หมายถึง ระดับพอใช้ 76.00%-80.00% หมายถึง คำระดับคะแนนดี 81.00%-85.00 % หมายถึง คำระดับคะแนนดีมาก ผลการประเมินทางด้านศิลปะก่อนการใช้ใช้แฟ้มสะสมผลงาน คำระดับคะแนน อยู่ในเกณฑ์ 71.31%-74.92% หมายความว่าคำระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์พอใช้

หลังการใช้ใช้แฟ้มผลงาน

ข้อ	เกณฑ์การประเมินทางด้านศิลปะ	ใบงานที่(%)				
		1	2	3	4	5
1	ความแตกต่าง	84.22	84.45	83.46	83.87	83.35
2	ความแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร	86.22	82.45	80.46	83.87	81.35
3	ความคิดยืดหยุ่นละเอียดลออ	84.22	83.45	82.46	82.87	83.35
4	ความสวยงามประณีตในการวาดภาพและระบายสี	84.22	87.45	84.46	86.87	86.35
5	ความสำเร็จของผลงานศิลปะ	85.22	86.45	85.46	85.87	83.35

จากตารางสามารถสรุปผลเชิงปริมาณได้ว่า หลังการใช้แฟ้มผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 72 คน นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนประเมิน ความหมายของคำระดับคะแนน 70.00-75.00 % หมายถึง ระดับพอใช้ 76.00%-80.00% หมายถึง คำระดับคะแนนดี 81.00%-85.00 % หมายถึง คำระดับคะแนนดีมาก 85.00%-90.00 % หมายถึง คำระดับคะแนนดีเยี่ยม ผลการประเมินทางด้านศิลปะหลังการใช้แฟ้มสะสมผลงาน คำระดับคะแนน อยู่ในเกณฑ์ 82.46%-87.45% หมายความว่าคำระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีมากและดีเยี่ยม

บทสรุป

การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสะสมผลงานด้วยการใช้แฟ้มสะสมผลงาน สามารถพัฒนานักเรียนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ก่อนการใช้แฟ้มผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 72 คน ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนและประเมินผลตามแนวคิดทฤษฎี PDCA โดยการศึกษาจากปัจจัยนำเข้าคือ การใช้ใบงานศิลปะ ด้วย กระบวนการสอนโดยการใช้แฟ้มสะสมผลงาน ซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ได้ตามทฤษฎีระบบ (Input- Process- Output – Feedback) นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนประเมิน ก่อนการใช้แฟ้มสะสมผลงาน คำระดับคะแนน อยู่ในเกณฑ์ 71.31%-74.92% หมายความว่าคำระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ผลการประเมินทางด้านศิลปะหลังการใช้แฟ้มสะสมผลงาน คำระดับคะแนน อยู่ในเกณฑ์ 82.46%-87.45% หมายความว่าคำระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีมากและดีเยี่ยม สามารถแสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้แฟ้มสะสมผลงานสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เหมาะสม การสร้างนักเรียนให้มีความเป็นนักสร้างสรรค์ การสร้างให้นักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ใช้รูปแบบการสอน KSP-FSP มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1. เริ่มจากการให้ความรู้พื้นฐานด้านศิลปะ (Knowledge) 2. การสร้างรูปแบบการสอนโดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (Stimulate learning) 3. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม (Participate in learning) 4. นักเรียนแสวงหาความรู้ขณะทำกิจกรรม (Find knowledge) 5. ร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมแล้วนักเรียนช่วยกันสรุปกระบวนการเรียน (Student summary) 6. ร่วมกันนำเสนอผลงานการเรียนและแสดงความคิดเห็นในผลงาน (Presenting comments) สามารถพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนวิชาศิลปะ

ข้อเสนอแนะ

กระบวนการการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยการใช้แฟ้มสะสมผลงาน เพื่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้นักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้น โดยใช้วิธีการสอนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ใช้รูปแบบการสอน KSP-FSP มี 6 ขั้นตอน สามารถนำไปปฏิบัติและสามารถนำไปเป็นต้นแบบให้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาอื่นๆได้นำไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย ซึ่งผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณ รศ.ดร สมเกียรติ กอบัวแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และ อาจารย์ภัทรา อุ่นทินกร ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาที่ให้คำแนะนำ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญที่ได้มีส่วนช่วยให้การวิจัยดังกล่าวนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิงอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์การศาสนากรมศาสนา.

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.(2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544.

กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2547). แนวทางพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.กรุงเทพฯ : องค์กรรับสงเคราะห์>และ

พัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

ช่วงโชติ พันธุ์เวช.(2548) .การจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ภาวิณี โสระเวช.(2548) .การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพวิชาทัศนศิลป์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ .

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

อุทุมพร จามรมาน.(2544).คำอธิบายตัวบ่งชี้ เกณฑ์ประเมินคุณภาพโรงเรียนและแหล่งตรวจสอบ

ในการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน.